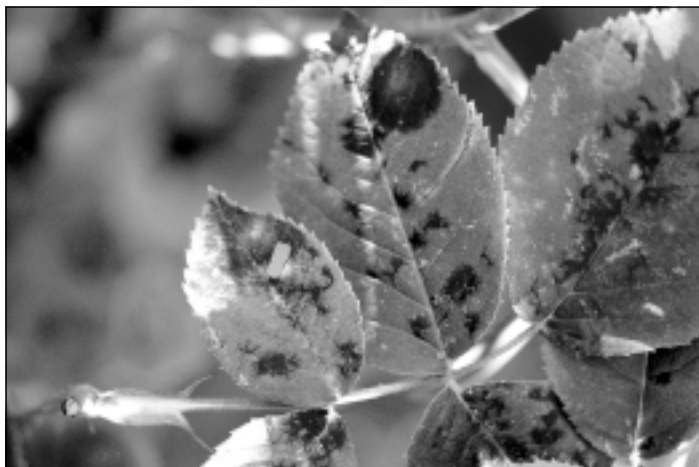

Det går att ta kontroll – över ovälkomna svampar i trädgården

Text och foto: Eva Stade

En sommar letade jag, inspirerad av en artikel i Rosenbladet, förgäves Uppsala runt efter Biobalans till en sticklingsbädd. I dåvarande Ekologiska Trädgården på Ultuna fick jag veta att det fanns ett företag som tillverkade och sålde Trichoderma, den verksamma organismen i Biobalans, som frystorkat pulver. Det passade mig utmärkt eftersom jag som bilutan alltid har problem att forsla jordsäckar. Så jag ringde Thomas Ricard på Binab Bio-Innovation, ett familjeföretag som sedan 1972 tillverkar biologiskt växtskydd mot svampsjukdomar. Vi pratade Trichoderma och jag köpte mig en burk blandade rosvampar. I ett par år har jag nu använt BINAB® TF WP uppslammat i vatten (som ersättning för alla tidigare svampgifter) och även utblandat i sticklingsjord. Sistlidna års sättpotatis fick sig också en dos.

Eftersom resultatet redan från början var dramatiskt tar jag nu hämningslöst hem hur sjuka växter som helst, sprutar dem med BINAB och placerar ut dem i trädgården. Mina rosor har varken svartfläcksjuka eller rost längre – överhuvudtaget ingen alls! "Pimpinellfläckigheten" på min 'Stanwell' (som sägs inte orsakas av någon svamp) har också försvun-

Svartfläcksjuka.

1) Blad av bourbonrosen 'Coupe d'Hébé' med typiska angrepp av svartfläcksjuka. Inte är det vackert!

nit. Ingen svartfläckighet längre på de vita julrosorna som var så sjuka när jag fick dem. Ingen potatisbladmögel/brunröta. Däremot har jag fortfarande en del mjöldagg, mindre på rosorna än på några extremt mottagliga klematissorter – Binabs försöksverksamhet har också visat att effekten mot mjöldagg är svag. Trichoderma gillar uppenbarligen inte mjöldaggs-svampar nåt vidare. I våras hittade jag också enstaka barkfläcksjukisar.

Trichoderma är namnet på ett släkte mykoparasitära svampar som finns naturligt i jord och växter där de livnär sig på bl. a sjukdomsframkallande svampar. BINAB® TF WP är ett pulver innehållande två olika Trichoderma-arter som är verksamma i lite olika temperaturintervall. Produkten är ofarlig för människor och djur (rester från tillverkningen används t.o.m. som djurfoder). Svamparna angriper många olika skadesvampar, förutom rost och svartfläcksjuka även många andra t ex grämögel och häxringar. Preparatet används framför allt kommersiellt vid produktion av tomater, gurka, jordgubbar, potatis, frukt, kruk- och örtväxter samt på gräsytor (golfbanor). Dessutom behandlas beskärningsytor och sår på träd för att förhindra angrepp av sjukdomsalstrande svampar.

Som vid all sjukdomsbekämpning ger förebyggande behandling bäst resultat. Därför sprutar jag framför allt tidigt på våren och eventuellt på senhösten; dessutom förstås om något angrepp skulle synas till. Nu efter ett par år tror jag att det ska räcka – mitt behov av att behandla de etablerade växterna är minimalt eftersom jag har byggt upp en mer varaktig stam av rosvampar i plantor och jord. (Yrkesodlare sprutar varannan till var fjärde vecka, men de byter ju både växtmaterial och odlingssubstrat allt som oftast.) Detta förutsätter att jag inte tar till något kemiskt

Thomas Ricard visar BINAB T Vector, dvs spridning med hjälp av humlor. I kombination med besprutning före och efter blomningen fram till skörd ökar detta jordgubbsskörden med 33 % jämfört med kemisk bekämpning.

Barkfläcksjuka.

Barkfläcksjuka angriper ofta i vilande ögon och mekaniska sår och angripna grenar bör skäras bort innan sären utvecklats längre än så här.

mot mjöldaggen eftersom svampgifter förstas kan vara skadliga också för Trichoderma-svamparna. En annan förutsättning är att mina buskar fortsatt hålls glesa, välnärda och otörstiga. Första ledets behandling är alltid att hålla växterna i god kondition. Rutinmässigt kommer jag fortsättningsvis bara spruta nyinförskaffade växter. Därtill kommer jag fortsätta experimentera – eventuell effekt på barkfläcksjuka skulle jag t ex vilja veta mer om. Antagligen krävs ett mer riktat tillvägagångssätt. Till sammans med andra rosvänner ska jag pröva olika tillvägagångssätt och koncentrationer.

Observera att medlet inte nödvändigtvis behöver sprutas ut. Man kan mylla ner det i jorden. Vid ny- eller omplantering brukar jag tillsätta lite svamppulver, liksom då jag sätter potatis eller anlägger nya sticklingsbäddar. Man kan slamma upp det i vatten och pensla sår på grenar och stammar. Bilden här intill av Thomas Ricard visar ett avancerat tillvägagångssätt vid spridning av organismen i jordgubbsodlingar. Jag föreställer mig att spridning med hjälp av humlor skulle vara idealiskt också vid bekämpning av blom- och grentorka på fruktträd (framför allt körsbär) och pungsjuka på plommon – båda svampsjukdomar som angriper blommor och unga fruktämnena.

Jag kommer alltid ha lite BINAB-pulver till hands, nu i frysen, där hållbarheten är mycket god. I kylskåp bibehålls effekten i fem månader. Förvaring i rumstemperatur gör att medlet snabbt blir inaktivt. Jag blandar 1-2 kryddmått BINAB-pulver i en 5-litersspruta med vatten. Eftersom pulvret sjunker måste sprutan skakas ofta. Vid "vinterbesprutning" blandar jag i några droppar diskmedel eller lite vanlig gul eller grön såpa som vätnedel för att vätskan ska flyta ut och fastna på grenar och blad. På sommaren blandar jag i såpa tillräckligt för att göra livet surt för bladlöss och larver. Obs att vissa s.k. växtvårdssåpor kan vara giftiga även för Trichoderma, varför försiktighet med såpa rekommenderas. Ofta också lite flytande växtnäring.